

Semra ULUSOY KAYMAK

1999 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Psikiyatride uzmanlık eğitimini Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda tamamladı. 2006 yılında Gent Üniversitesi Psikiyatri ve Medikal Psikoloji Anabilim Dalı'nda gözlemci olarak bulundu. 2012 yılında Psikiyatri doçenti ünvanını aldı. 2006-2013 yılları arasında Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çalıştı. Halen Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Kliniği'nde eğitim görevlisi olarak "şizofreni vediger psikotik bozukluklar birimi"nin sorumluluğunu sürdürmektedir.

Haldun SOYGÜR

Tıp eğitimini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yaptı. 1990'da psikiyatri uzmanı, 1996'da psikiyatri doçenti oldu. Aynı zamanda farmakoloji bilim doktoru olan Dr. Soygür, 2002'de Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde Psikiyatri Kliniğini kurdu ve 10 yıl süre ile Klinik Şefliği görevi yaptı. Halen muayenehane hekimliğinin yanı sıra, Şizofreni Dernekleri Federasyonu Başkanlığı görevini yürütüyor.

Ayşen ESEN DANACI

1967 yılında İzmir'de doğdu. Tıp eğitimini Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tamamladı. Uzmanlık eğitimini Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda tamamladıktan sonra 1996 yılında Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalında göreve başladı. 2004 yılında Doçent, 2010 yılında profesör oldu. 2010-2013 yılları arasında aynı bölümün Anabilim Dalı Başkanlığını yürüttü. 2014-2016 yılları arasında Türkiye Psikiyatri Derneği Manisa Şube Başkanı olarak görev yaptı, halen Şizofreni Çalışma Birimi Koordinatörüdür. Başlıca ilgi alanları şizofreni, psikoterapiler, kadın ruh sağlığıdır. Prof. Dr. Ayşen Esen Danacı halen Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Köksal ALPTEKİN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1986 yılında mezun oldu. 1996 yılında Doçent, 2002 yılında Profesör oldu. 1998-1991 yılları arasında Prof. Dr. A. Özbek yönetiminde Psikodrama ve Grup Psikoterapisi Eğitimi, 1994-1999 yılları arasında Doç. Dr. Celal Odağ'dan Psikanalitik Yönelimli Grup Psikoterapisi ve Psikanaliz Eğitimi aldı. İzmir Şizofreni Dayanışma Derneği kurucu başkanı ve Halime Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Vakfı kurucu üyesidir. TPD Şizofreni Çalışma Birimi tarafından çıkarılan "Şizofreni Tedavi Rehberi" ve "Şizofreni ve Diğer Psikotik Bozukluklar Kitabı'nın editörlerindedir. Şizofreni belirtileri, epidemiyolojisi, tedavi, bilişsel yetiler, yaşam kalitesi ve antipsikotik ilaçların etkinliği, yan etkileri ve yeni tedavi hedefleri başlıca çalışma alanlarıdır. Halen Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Şizofreni ve Aile

© 2018 Türkiye Psikiyatri Derneği

Tanıtım için yapılacak alıntılar dışında Türkiye Psikiyatri Derneği'nin izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

ISBN: 978-605-65673-8-4

TPD Yayınları

1. Baskı | 2018

Baskı Adedi: 2000

Yayına Hazırlayanlar

Semra Ulusoy Kaymak

Ayşen Esen Danacı

Haldun Soygür

Köksal Alptekin

Son Okuma: Ekin Sönmez, Tolga Binbay, Ersin Uygun, Hatice Özdemir
(TPD PETEK Yayıncılık Kurulu)

Yayın Hizmetleri

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.

Ziya Gökalp Cad. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara

Tel: (0.312) 431 30 62

www.bayt.com.tr

Baskı

Miki Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Matbaacılar Sanayi Sitesi

1516/1 Sk., No: 27, Yenimahalle / Ankara

Tel: (0.312) 395 21 28

Baskı Tarihi

Mart 2018

Şizofreni ve Aile

Yayına Hazırlayanlar

Semra ULUSOY KAYMAK

Ayşen ESEN DANACI

Haldun SOYGÜR

Köksal ALPTEKİN

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ
YAYINLARI

YAZARLAR

(Yazarlar kitaptaki bölüm sırasına göre düzenlenmiştir.)

Köksal Alptekin, Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Psikiyatri Anabilim Dalı, İzmir

Orkun Aydın, Yrd. Doç. Dr., Uluslararası Saraybosna Üniversitesi,
Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Anabilim Dalı, Saraybosna

Kuzeymen Balıkcı, Uzm. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Psikiyatri Anabilim Dalı, Kıbrıs

Tolga Binbay, Yrd. Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Psikiyatri Anabilim Dalı, İzmir

Serdar Süleyman Can, Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara

Eylem Şahin Cankurtaran, Doç. Dr., Güven Çayyolu Sağlıklı Yaşam
Kampüsü, Ankara

Ayşen Esen Danacı, Prof. Dr., Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Psikiyatri Anabilim Dalı, Manisa

Şilay Sevilmiş Demir, Uzm. Psikolog, Dokuz Eylül Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Klinik Sinirbilim Doktora Programı, İzmir

Dursun Hakan Delibaş, Uzm. Dr., Bozyaka Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, İzmir

Pınar Tekin Eraslan, Uzm. Dr., T. B. M. M. Devlet Hastanesi, Psikiyatri
Bölümü, Ankara

Semra Ulusoy Kaymak, Doç. Dr., Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Ankara

Şiğnem Öztekin, Uzm. Dr., Viranşehir Devlet Hastanesi, Psikiyatri
Bölümü, Şanlıurfa

Suna Sohtaoğlu, Psikolog, Yenimahalle Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara

Görkem Karakaş Uğurlu, Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp
Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara

Mustafa Uğurlu, Doç. Dr., Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Psikiyatri Kliniği, Ankara

Alp Üçok, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri
Anabilim Dalı, İstanbul

İÇİNDEKİLER

v

Ailenin şizofreniye etkisi	1
Ailenin şizofreniye tepkisi	5
Şizofreni hasta ailesinde duygu dışavurumu.....	17
Şizofreni ailesiyle görüşme özellikleri.....	29
Pozitif ve negatif belirtilerle başa çıkma	31
Tedaviye ailenin katılımı	43
Ruhsal eğitim.....	49
Ailenin damgalanmayla başa çıkması için öneriler	59
Şizofreni’de sık karşılaşılan yasal konular.....	65

Şizofreni, hastaların çoğunda yetiyetimine yol açan, psikososyal işlevselliği ve çalışma yeteneğini bozan, kronik seyreden bir hastalıktır. Bu nedenle şizofreni hasta ve hastanın yanındaki aile üyelerine ciddi yük oluşturmaktadır. Bu nedenle şizofreni tedavisinde sadece hastanın değil aynı zamanda aile üyelerinin de destek alması iyi olabilir. Şizofreni tedavisiyle uğraşan psikiyatri çalışanları şizofreni ailesinin özelliklerini, aileye nasıl yaklaşılması gerektiğini ve aileyi etkileyen psikososyal etkenleri tanımalıdır. Bu kitabın yazılmasındaki temel amaç bu konuda tedavi ekibine yardımcı olmaktır. En az hastalar kadar ailenin de profesyonel bilgilendirilme, değerlendirilme ve gerekirse tedavi ihtiyacı vardır.

Şizofreninin bütüncül tedavisi aileden bağımsız düşünülmemelidir. Bu kitabın psikiyatri çalışanlarına, ailenin hastalığın getirdiği günlük sorunlarla baş etme yöntemleri, adli ve idari boyutta sorumluluk ve hakları, hasta ve hastalık üzerindeki etkileri konularında uygulama alanında yol göstermesini umuyoruz.

Yazarlar bölümünde adı geçen isimler kitabın belli bölümlerini yazmak dışında kitabın bütününe de önemli katkılar yapmışlardır, emeklerinden ötürü kendilerine teşekkür ederiz. Bir büyük teşekkürü de bu kitabı yazma aşaması kadar, insanı anlamak ve mesleğimizin gelişimi konusunda bize eşsiz bilgiler kazandırmış hasta ve yakınlarımızadır.

Semra Ulusoy Kaymak, Köksal Alptekin

Ailenin şizofreniye etkisi

Şizofreni bireyde duygulanım, düşünme, algılama, davranış, toplumsal ilişki, iş yaşamı gibi alanları olumsuz olarak etkileyen; yetiyitimine neden olan, alevlenmelerle giden kronik bir belirtiler kümesidir (Heinssen ve ark. 2000). Bugüne kadar başta şizofreni hastaları olmak üzere, ruh sağlığı yerinde olmayan hastaların bulunduğu ailelerle yapılan pek çok çalışmada aile işlevleri, ailesel özellikler, ailenin hastayla etkileşimi, hastalanma ve hastalığın seyrinde ailenin rolü gibi konular araştırılmıştır. Şizofreninin etiyojisini araştırmaya yönelik çalışmalar başlangıçta iki farklı kümede toplanmış, bir uçta ağırlıklı olarak biyolojik, diğer uçta ise psikolojik etkenler yer almıştır. Psikolojik kuramı savunan çoğu